

Magyar tájak élő öröksége - az MTA „Natura Mirabilis” országos természetfotó-pályázatának díjnyertes képei

1.4.2026 - | Magyar Tudományos Akadémia

A Magyar Tudományos Akadémia alapításának 200. évfordulója alkalmából az MTA Biológiai Tudományok Osztálya országos természetfotó-pályázatot hirdetett „Natura Mirabilis” címmel. A téma: az élő természet csodája, annak minden formája a vírusoktól az emberig és a természeti környezetig. A Magyar Természetfotósok Szövetsége (naturArt) szakmai támogatásával három kategóriában kiírt fotópályázat zsűrije az alábbi képeket találta a legjobbaknak, kategóriánként három helyezettet díjazva, valamint egy-egy ifjúsági díjat és egy fődíjat kiosztva.

Az MTA Biológiai Tudományok Osztálya a naturArt Magyar Természetfotósok Szövetségével együttműködésben „Natura Mirabilis” címmel természetfotó-pályázatot hirdetett tavaly októberben, hogy a tudományos kíváncsiság és a művészi látásmód találkozásán keresztül mutassa be hazánk természeti kincseit.

A szervezők vallják: a természetfotó nem csupán képi dokumentáció, hanem a megfigyelés, türelem és tisztelet kifejezése is – ugyanazon értékeké, amelyek az Akadémia szellemiségét is meghatározzák. A pályázattal arra kívánták ösztönözni az alkotókat, hogy lencséjükön keresztül fedezzék fel a magyar táj sokféleségét: az ember és a természet közötti finom egyensúlyt, a változó évszakok ritmusát, valamint azokat az élőlényeket, amelyek csendesen, mégis meghatározó módon formálják környezetünket.

A pályázaton három kategóriában várták a nevezéseket: „Csodálatos Földünk”, „Növények, állatok és környezetük”, „Mikrovilág”. A 109 pályázó által beküldött 2299 képet a zsűri három fordulóban értékelte.

A zsűri tagjai:

- **Kalotás Zsolt** természetfotós, Az Év Természetfotósa, a zsűri elnöke;
- **Cserép Csaba** kutatóorvos;
- **Falus András** biológus;
- **Gilicze Bálint** kommunikációs szakember, természetfotós;
- **Szigeti Tamás** fotóriporter.

A beérkezett rendkívül színvonalas nevezések közül a zsűri végül az alábbi képeket díjazta:

Fődíj

Palcsek István: Egyenletes eloszlás

(a 2. kategória: Növények, állatok és környezetük nevezettje)

A téli időszakban nagy tömegekben jelennek meg a Kárpát-medencében a vonuló nagy lilikek (Anser albifrons). A madarak előszeretettel keresik fel az alföldi szikesek vizes élőhelyeit, ahol nemcsak éjszakáznak, hanem napközben is megjelennek, hogy igyanak és pihenjenek. Ezen a képen egy

sekély szikes tóban láthatóak a nagy lilikek az elszáradt magyar sóballák között. A vadludak árnyékai az elhalt növényzettel különleges látványt nyújtanak, egyben jól mutatják a csoportban az egyedek személyes territóriumait.

Technikai adatok:

kamera: DJI L1D20c

objektív: Hasselblad EQV 28 mm f/2,8

gyújtótávolság: 28 mm

rekesz: 5.6

expozíciós idő: 1/320 mp

ISO: 100

Fotó: Palcsek István / MTA / naturArt

1. kategória: Csodálatos Földünk

1. díj

Potyó Imre: Tesók

Nagypele-kölykök éjszakai felfedezőútja a lombkoronában. Két nyári szezonon keresztül, összesen 42 estén át fotóztam és figyeltem a védett gombszeműek életét. Elsősorban nagylátószöggel szerettem volna bemutatni őket úgy, hogy élőhelyükön, vagyis odafent, a fák ágai közt mutatkozzanak esti hangulatban. Az állványt, fényképezőgépet estéről estére felkötöttem egy magas ághajlatba, és ugyanitt fixen rögzítettem egy mozgásérzékelő rendszert is. Időnként én is kint maradtam, és órákon át egyensúlyoztam a létra tetején, ilyenkor magam exponáltam, illetve a mozgásérzékelő és a reflexeim sokszor egymást segítették. A második szezon utolsó előtti estéjén végül egy varázslatos szökkenéssel mutatta magát két gombszemű (Börzsöny).

Technikai adatok:

kamera: NIKON D7200

objektív: Nikon AF DX Nikkor 10,5 mm f/2,8 G ED

gyújtótávolság: 15mm

rekesz: 18.0

expozíciós idő: 1/250mp

ISO: 1250

Fotó: Potyó Imre / MTA / naturArt

2. díj

Daróczi Csaba: Földmunkák

A mezőgazdasági területeken nagyon jellemző, hogy a sirályok követik a munkát végző traktorokat, és a talajból kifordított rovarokat próbálják összeszedni.

Technikai adatok:

kamera: DJI FC2204

objektív: DJI 24.0–48.0 mm f/3.8
gyújtótávolság: 48 mm
rekesz: 3.8
expozíciós idő: 1/200 mp
ISO: 200

Fotó: Daróczi Csaba / MTA / naturArt

3. díj

Rakó Alex: Jelenés

Az elmúlt években több éjszakát töltöttem hullócsillagok fényképezésével. Egy decemberi napon a budaörsi Kő-hegyen a Geminida-meteorrajt szerettem volna fényképezni az éjszakai városképpel. Az első sikeres expozíció után új nézőpontot kerestem. Háta fordítottam a városnak, s arra lettem figyelmes, hogy valami kezd kirajzolódni az égbolton. Felélénkült a légmozgás, és pár alacsonyan érkező felhő beúszott a budai hegyek fölé – ekkor tárult a szemem elé a képen látható jelenség. A megvilágításnak köszönhetően a Kő-hegy csúcsán található kereszt és a tőle nagyjából száz méterre lévő Szeplőtelen Fogantatás-kápolna sziluettje hatalmas méretekben jelent meg az égen, egymásra vetülve. A jelenség alig pár percig tartott, először a templomtorony, majd a kereszt is elhalványult.

Technikai adatok:

kamera: Canon EOS 6D
objektív: Canon EF 17–40 mm f/4 L USM
gyújtótávolság: 17 mm
rekesz: 4.0
expozíciós idő: 3 mp
ISO: 2000

Fotó: Rakó Alex / MTA / naturArt

Ifjúsági díj

Gazsi Máté: Erdei Jin

Minden év júniusában a szomszédos falu erdejében tömeges rajzásnak indulnak a szentjánosbogarak (Lampyridae), és ilyenkor az erdő esti fényjátéka pár napra teljesen elvarázsolja a látogatót. E rövid időszak alatt minden estét az erdőben töltöttem, hogy megfigyeljem és megörökítsem a jelenséget. Amikor besötétedett, a bogarak aktívan kezdtek repkedni, gyors, szabálytalan röppályájukat fénylő pontokként rajzolva a levegőbe. Az erdő természetes élőhelye sajnos nem mentes az emberi hatástól: több helyen találtam hulladékot, köztük egy üveget, amelybe a szentjánosbogarak is belekerültek. A fotográfiai célom nem csupán a rajzás rögzítése volt, hanem annak bemutatása is, hogyan befolyásolja az emberi tevékenység a természet apró élőlényeit. Szerencsémre az egyik bogár kirepült az üvegből, így sikerült a röppályáját megörökíteni. A fotón jól látszik a gyorsan mozgó, fénylő rovar, amely a térben szabálytalan mintázatot ír le, szemléltetve a Lampyridae természetes viselkedését az emberi hatások közepette. Ez a pillanat rávilágít arra, hogy a természet érzékenyen reagál az emberi jelenlétre, de a fajfenntartás szempontjából fontos viselkedésformákat – mint a fényjelzés és a párkeresés – a szentjánosbogarak még így is képesek fenntartani.

Technikai adatok:

kamera: Canon EOS 7D Mark II
objektív: Pentacon Pancolar MC 50 mm f1 8

gyújtótávolság: 50 mm
rekesz: 1.4
expozíciós idő: 30mp
ISO: 100

Fotó: Gazsi Máté / MTA / naturArt

2. kategória: Növények, állatok és környezetük

1. díj

Berendi Tibor: Glória

A kép a kedvenc fotós- és kirándulóhelyemen, a Medves-fennsíkon készült. Cserkelés közben egy szarvastehén lépdelt a fák között, miközben egy madár repült át felette. Sikerült olyan pillanatot megörökíteni, amely – úgy gondolom – számomra megismételhetetlen.

Technikai adatok:

kamera: Canon EOS R10
objektív: Canon EF 70-200 mm F/2,8 L IS II USM
gyújtótávolság: 140 mm
rekesz: 4.0
expozíciós idő: 1/200 mp
ISO: 1000

Fotó: Berendi Tibor / MTA / naturArt

2. díj

Nagy János: Vonalban

Ezt a fényképet egy nagyon szép mátraaljai település, Rózsaszentmárton határában készítettem. Januárban egy egész napos, de eredménytelen fotótúra végén fáradtan és átfázva kullogtam vissza a kocsimhoz, amikor megláttam a legelésző őzeket a szemközti búzatáblában. A kép tetszett, de nem volt jó a kompozíció. Közelebb mentem, és vártam, hátha lesz jobb beállításuk is az addig összevissza legelésző állatoknak. Egyszer csak vonalba rendeződtek, és legelészve elindultak egymás után az egyik dombocska gerincén.

Technikai adatok:

kamera: Canon EOS 80D
objektív: Tamron SP AF 150-600 mm 5.0-6.3 Di VC USD G2
gyújtótávolság: 500 mm
rekesz: 13.0
expozíciós idő: 1/1000 mp
ISO: 800

Fotó: Nagy János / MTA / naturArt

3. díj

József Gergely: Helyszínelők

A vajdasági Bánátban, Hódegyháza határában, a tűzokrezervátumban szándékos gyűjtogatás nyomán júliusban gyorsan terjedtek a lángok. A környékbeli önkéntes tűzoltók gyors beavatkozásának köszönhetően lokalizálták a tüzet. A tűzoltók még a helyszínen voltak, amikor fehér gólyák tucatjai jelentek meg az üszkös zsombékokon és összeszedték a megperzselődött sáskákat, szöcskéket és egyéb rovarokat.

Technikai adatok:

kamera: NIKON D850

objektív: Nikkor AF-S 200-400 mm f4 G ED VR II

gyújtótávolság: 200 mm

rekesz: 5.6

expozíciós idő: 1/2000 mp

ISO: 4000

Fotó: Jozsef Gergely / MTA / naturArt

Ifjúsági díj

Gazsi Máté: Nászéjszaka

A felvétel Magyarországon, Verőce térségében készült, és a kérészek látványos, tömeges rajzását és szaporodását mutatja be. Ez a jelenség minden évben jellemzően július vége és augusztus folyamán figyelhető meg, amikor a faj több éven át tartó, bentikus vízi lárvállapotát követően a kifejlett egyedek szinkronizált módon jelennek meg a folyó felszíne felett. A rajzás során hatalmas egyedszámban kelnek ki az imágók, amelyek rövid időre ellepik a vízfelszínt és a folyó menti légteret. A kifejlett kérészek élettartama rendkívül rövid, mindössze néhány órára korlátozódik, és kizárólag a párzásra, valamint a peték lerakására szolgál. Bár a rajzás maga tömeges, a tényleges párzási aktus megfigyelése és megörökítése rendkívül ritka pillanat, mivel a levegőben, a kaotikusnak tűnő mozgás közben csak egy-egy villanásnyi ideig válik láthatóvá. E biológiai „időablak” alatt az egyedek nem táplálkoznak, energiájukat teljes egészében a lárvakor során felhalmozott tartalékok fedezik. A jelenség egyszerre tükrözi a folyó ökológiai állapotát és a kérészek evolúciósan kialakult, rendkívül specializált életstratégiáját.

Technikai adatok:

kamera: Canon EOS R7

objektív: Sigma 18-35 mm f/1.8 DC HSM Art

gyújtótávolság: 18 mm

rekesz: 10.0

expozíciós idő: 1/3 mp

ISO: 1250

Fotó: Gazsi Máté / MTA / naturArt

3. kategória: Mikrovilág

1. díj

Potyó Imre: December lepke

Egy november végi estén találtam rá erre a látványos szarvasagancsgomba-csokorra a Börzsönyben. Sötétedés után, mindössze 1-2 fokban kezdtem bele az alkotásba, amikor hirtelen valami moccant az avarban. Szövőlepkék ébredtek. Néhány perc múlva egyre többen repkedtek, amikor egyikük a

felszerelésem közelében landolt, majd nemsokára a gombák tetején. A méretes nyárfapohók lassan mozgott, miközben szárnyaival verdesett az agancsképződményeken. Villantak a vakuk. Aztán hirtelen elszállt. Bámulatos pillanatok voltak az éjjeli lepkék és a kora téli agancsok között feküdve.

Technikai adatok:

kamera: NIKON D7200

objektív: Nikon AF DX Nikkor 10,5 mm f/2,8 G ED

gyújtótávolság: 90 mm

rekesz: 22.0

expozíciós idő: 1/160 mp

ISO: 100

Fotó: Potyó Imre / MTA / naturArt

2. díj

Szűcs Boldizsár: Holdvilág

Édesvízi medúza a holdfényben egy kavicsbányatóban. Ez a kép multiexpozícióval készült, és a fényképezőgépet egy akváriumba helyeztem, hogy bele tudjam meríteni a vízbe. Először a medúzát fotóztam le, zseblámpával, ellenfényben megvilágítva. Ezt követően exponáltam a háttérre a csillagos eget.

Technikai adatok:

kamera: Panasonic DCG9

objektív: Sigma 18-35 mm f/1.8

gyújtótávolság: 26 mm

rekesz: 1.2

expozíciós idő: 10 mp

ISO: 640

Fotó: Szűcs Boldizsár / MTA / naturArt

3. díj

Szűcs Boldizsár: Ungóliánt Valinorban

Nagyon szeretem J. R. R. Tolkien munkásságát, és különösen nagy hatással volt rám a hatalmas pók, Ungóliánt története, aki elpusztította azt a két fát, ami a világ népeinek a fényt adta, így csak a csillagok fénye maradt hátra. Ezt szerettem volna visszaadni egy fényképen, méghozzá hazánk legnagyobb pókfajával, a szongáriai cselőpókkal. Ehhez multiexpozíciót használtam. Először a pókot fotóztam le szűk rekeszel, vakufénnyel, majd ráexponáltam a képre a hátteret, amihez a tölgyfát a biciklim lámpájával világítottam meg.

Technikai adatok:

kamera: Panasonic DCG9

objektív: Sigma 18-35 mm f/1.8

gyújtótávolság: 27 mm

rekesz: 1.2

expozíciós idő: 10 mp

ISO: 640

Fotó: Szűcs Boldizsár / MTA / naturArt

Ifjúsági díj

Gazsi Máté: Szieszta a spórák között

Az őszi folyamán több napon át barangoltam az erdőket, hogy felfedezzem és megörökítsem az évszak varázslatos részleteit. Szinte minden napot a gombák között töltöttem, különösen a laskagombák nyomában, figyelve, miként öltik formájukat, és mikor bocsátják ki spóráikat. Ahogy a nap lassan lebukott, és a fények elhalványultak, előkészítettem a fényeket és a kamerát: a lámpát a laskagomba mögé állítottam, a gépet pedig egy babzsákra helyeztem, hogy stabilan rögzítsem a képet. Ahogy a spórák finom, láthatatlan felhője lassan megjelent a levegőben, minden egyes apró porszem mintha táncolni kezdett volna a fényben, egy váratlan vendég is érkezett: egy gombalégy szállt a gomba tetejére, megállva a pillanatban, mintha csak a spórák misztikus kavalkádját figyelné. A látvány egyszerre volt különös, szép és egészen varázslatos, egy apró, mégis teljesen önálló kis világ, ami a föld és az erdő mélyén zajlik, és amit ilyenkor csak a türelmes szem figyelhet meg.

Technikai adatok:

kamera: Canon EOS 7D Mark II

objektív: Canon EF 100 mm f/2.8L IS USM Macro

gyújtótávolság: 100 mm

rekesz: 2.8

expozíciós idő: 1/125 mp

ISO: 4000

Fotó: Gazsi Máté / MTA / naturArt

A leginspirálóbb képek az MTA székházában kerülnek bemutatásra, emlékeztetve minket: a biológia nemcsak tudomány, hanem közös felelősségünk a természet csodáinak megőrzése. Április hónapban a 13 díjazott alkotás az aulában lesz látható, míg a zsűri által bemutatásra érdemesnek tartott, csaknem száz további alkotás a III. emeleten külön kiállításon tekinthető meg. Májustól a díjazott képek is átkerülnek a III. emeleti kiállítótérbe. A kiállítás ünnepélyes megnyitójára 2026. április 1-jén 13.45 órakor kerül sor az MTA székházának aulájában.

További látogatói információk az esemény oldalán olvashatók.

A fenti fotók az MTA Flickr oldalán is megtekinthetők.

https://mta.hu/mta_hirei/az-mta-natura-mirabilis-orszagos-termeszETFoto-palyazatanak-dijnyertes-kep-ei-115266